

بازگشت کریستوفر نولان با سومین بتمن

تریلر تبلیغاتی جدید فیلم آینده کریستوفر نولان، «شوالیه تاریکی برمی‌خیزد» (Dark Knight Rises) دوباره تب بتمن را در علاقه‌مندانش بیدار کرده است.

تریلر تبلیغاتی جدید فیلم آینده کریستوفر نولان، «شوالیه تاریکی برمی‌خیزد» (Dark Knight Rises) دوباره تب بتمن را در علاقه‌مندانش بیدار کرده است.

عده‌ای پیش‌بینی کرده‌اند که آخرین بتمن نولان با تکیه به حاشیه‌های تبلیغاتی‌اش شانس بسیاری برای تبدیل شدن به یکی از پرفروش‌ترین‌های تاریخ سینما را دارد. بتمن از سال 1939 میلادی هنگامی که در شماره بیست و هفتم کتاب مصور «کمیک‌های کارآگاهی» توسط «باب کین» خلق شد، تا به حال در گوشه و کنار رسانه‌های مختلف به زندگی‌اش ادامه داده و در خلال کتاب‌های کمیک، فیلم‌ها، سریال‌ها، بازی‌های ویدئویی و انیمیشن‌ها رشد و تغییر کرده است. نزدیک بودن تاریخ اکران فیلم جدید بتمن و حاشیه‌هایش، ما را بر آن داشت تا سیر تحول این شخصیت خیالی را در فیلم‌هایی که تاکنون برایش ساخته شده است بررسی کنیم و ببینیم هر هنرمندی چه چیزهایی به شخصیت این ابرقهرمان فرهنگ عامه افزوده یا از آن کاسته است.

#8226؛ بتمن های تیم برتون

آقای فانتزی جوکر را دوست دارد

تیم برتون در 1989 میلادی کارگردانی اولین فیلم جدی بتمن با همین نام را برعهده می‌گیرد. مایکل کیتون برای نقش بتمن انتخاب می‌شود و جک نیکلسون در ازای شرط و شروط بسیاری (دستمزد سرسام‌آورش میلیون‌دلاری و سهم داشتن در سود فروش فیلم) می‌پذیرد که نقش جوکر را بازی کند. تولید فیلم (بدون دستمزد نیکلسون) چیزی حدود 48 میلیون خرج برمی‌دارد و با فروشی 400 میلیون دلاری تبدیل به یکی از پرفروش‌ترین‌های سینما می‌شود. فیلم با دریافت اسکار کارگردانی هنری، سنگ بنای دیدگاهی جدید به ساخت فیلم از روی کمیک‌استریپ را پایه‌گذاری می‌کند. منتقدان، بتمن برتون را بسیار تاریک می‌خوانند و می‌نویسند: «#171؛ برتون، جوکر را بیشتر از بتمن دوست دارد!»؛ وقتی از خود برتون می‌پرسند کدام را بیشتر دوست دارد می‌گوید: «#171؛ کل قصه درباره دوئل دو موجود غیرمعمول است؛ یکی جوکر که هیچ قانونی ندارد و نماینده نسل جدید آمریکاست و یکی بتمن پشت نقاب بروس وین که نماینده سیاست آمریکایی است؛ در ظاهر ثروتمندی بی‌خیال است و در باطن مجری عدالت.»؛ شهر «#171؛ گاتام»؛ که برتون می‌سازد با تکیه به سبک بصری اکسپرسیونیسم آلمانی (از روی فیلم‌هایی چون «#171؛ کابینه دکتر کالیگاری»؛ یا «#171؛ متروپلیس»؛) و سبک معماری فاشیستی (از روی بسیاری از ساختمان‌های ایتالیای دوران جنگ جهانی) تبدیل به تصویری نمادین از آمریکای دهه 30 میلادی می‌شود.

#171؛ بتمن بازمی‌گردد»؛ در سال 1992 میلادی، بازگشت مجدد برتون است به بتمن که معتقد است به دلیل شلوغی تولید نتوانسته آنچه می‌خواسته را در فیلم اول به نمایش درآورد. فیلم جدید از ستاره زن آن روزها - یعنی میشل فایفر - در نقش زن گربه‌ای و دنی دوویتو در نقش مرد پنگوئنی استفاده می‌کند. فیلم کمتر از نسخه قبلی‌اش می‌فروشد اما تبدیل به «#171؛ تیم برتونی»؛ترین فیلم کارگردانش می‌شود؛ فضایی تیره و سرد که بی‌نهایت از فیلم قبلی تلخ‌تر و کنایی‌تر است سراسر فیلم را پوشانده. خود برتون می‌گوید: «#171؛ در آمریکا فرهنگ و تاریخ سابقه‌ای ندارد. کتاب‌های داستان مصور در آمریکا مثل افسانه‌های پریان هستند و برای من افسانه‌های پریان فرصتی است برای اینکه انسان‌های حیوان‌نمای فیلم‌هایم مفهومی فراتر از آنچه در ظاهر دارند کسب کنند.»؛

#8226؛ بتمن های جوئل شوماخر

این فقط یه کارتون بچه گونه اس!

استودیوی وارنر پس از بتمن‌های غریب برتون تصمیم می‌گیرد قصه‌هایی سراسرتر و عامه‌پسندتر برای این ابرقهرمان تعریف کند. نتیجه اینکه کارگردانی #171؛ بتمن برای همیشه؛ raquo؛ به جوئل شوماخر واگذار می‌شود و بازیگرانی چون تامی لی جونز در نقش دو چهره، وال کیلمر در نقش بتمن و نیکول کیدمن با او سر فیلم‌برداری به مشکل برمی‌خورند. شوماخر تصمیم می‌گیرد فیلمش شبیه فیلم‌های برتون نباشد و اتمسفر کمیک‌های 1940 را بازسازی کند. منتقدان، بتمن جدید را فیلمی مناسب خانواده می‌نامند و معتقدند که تمامی عناصر کنایی آن حذف شده است. فیلم با اینکه دومین فیلم پرفروش سال 1995 است، اما نزد منتقدان شکستی تمام عیار محسوب می‌شود.

شوماخر در سال 1997 بتمن بعدی‌اش را با نام #171؛ بتمن و رابین؛ raquo؛ می‌سازد. فیلم جدید فرسنگ‌ها از مضامین سیاسی و استعاری فیلم‌های قبلی دورتر می‌شود. جان گلور (بازیگر فیلم) تعریف می‌کند: #171؛ شوماخر قبل از هر صحنه پشت دوربین فریاد می‌زد: یادتون نره، این فقط یه کارتون بچه‌گونه‌اس؛ raquo؛ حضور جورج کلونی در نقش بتمن، آرنولد شوارتزینگر در نقش مرد یخی و اوما تورمن در نقش آیوی سمی نیز کمکی به فیلم نمی‌کند و بتمن و رابین با اینکه هنوز فروش قابل قبولی دارد بار دیگر با بی‌اعتنایی و نگاه کاملاً منفی منتقدان مواجه می‌شود. مخالفان قدیمی، سری فیلم را به طرح مسائلی خیر اخلاقی متهم می‌کنند. نتیجه دیدگاه غلط کارگردانی درجه دو به بتمن سبب می‌شود ابر قهرمان هشت سال بعد را به خواب زمستانی فرو رود.

#8226؛ بتمن‌های کریستوفر نولان
سیاست وارد می‌شود

در سال 2005 کریستوفر نولان با تکیه به مفهوم #171؛ بتمنی واقعی‌تر و انسانی‌تر؛ raquo؛ فیلمنامه #171؛ بتمن آغاز می‌کند؛ raquo؛ را می‌نویسد و کارگردانی می‌کند. او در فیلمش از جلوه‌های ویژه کامپیوتری کمتر بهره می‌گیرد و برای خلق دنیایی نزدیک به واقع به استفاده از ماکت‌های بدل واقعی رو می‌آورد. نتیجه اینکه بتمن جدید با بازی کریستین بیل به صدقهرمانی زخم‌خورده تبدیل می‌شود که نیمه تاریکش بر نیمه روشنش مسلط است. نولان می‌گوید: #171؛ هدفم این بود که بتمن و بروس وین به یک اندازه مهم باشند؛ raquo؛ نولان کابوس خفاش‌ها را جایگزین دیدن فیلم زورو در لحظه مرگ پدر و مادر بروس وین می‌کند و از همان ابتدا قهرمانش را به صدقهرمان بدل می‌کند. شهر گاتامی که در فیلم نولان می‌بینیم به گفته خودش الهام بسیاری از #171؛ بلید رانر؛ raquo؛ (شاهکار علمی - تخیلی ریدلی اسکات) گرفته است. او به همراه ناتان کراولی، ماکت بزرگی از گاتام را در گاراژ خانه‌اش می‌سازد که از روی نیویورک، شیکاگو و توکیو اقتباس شده است.

شوالیه تاریکی در سال 2008 به کارگردانی نولان با پیگیری همان اتمسفر و ایدئولوژی، تبدیل به بهترین فیلم بتمن تاریخ سینما می‌شود. مرگ هیث لجر در نقش جوکر بر کمپین تبلیغاتی فیلم اثر بسیاری می‌گذارد و باعث می‌شود فیلم به عرش اعلی برسد. شوالیه تاریکی نامزد هشت اسکار می‌شود و دو اسکار نیز می‌برد. گاتام نولان بسیار شبیه به نیویورک امروز است. تم تخیلی - کمیک‌استریپی فیلم با واقع‌گرایی باورنکردنی جایگزین و در قالب روایتی پازل‌گونه با تدوینی سریع به مخاطب عرضه می‌شود. پی‌رنگ اثر (همان‌طور که از نام فیلم پیداست) به نیمه تاریک بتمن می‌پردازد. نولان می‌گوید: #171؛ حضور بتمن برای گاتام جنون به ارمغان می‌آورد چرا که او انگیزه‌ای انتقام‌جویانه برای اجرای عدالت دارد؛ raquo؛ و این مضمون در کنار دیگر مضامین کنایی فیلم (همچون کنترل تلفن‌های خصوصی مردم با بهانه حفظ امنیت)، انتقادی بزرگ از دولت جورج بوش محسوب می‌شود. در عین حال مخالفان باراک اوباما با قول‌های سوسیالیستی‌اش نیز از پرتره جوکر با لبخند دروغینش پوستری برای ابراز مخالفت می‌سازند. همه اینها باعث می‌شود جوکر در فهرست صدتایی بهترین کاراکترهای تاریخ سینما (به انتخاب نشریه سینمایی Empire) در رتبه سوم قرار بگیرد.

همشهری جوان / شماره 324 /